

Krivi su oni drugi

ESAD BABAČIĆ

Tukaj ni nihče več žalosten. Vsi so veseli, lepi in uspešni. Razen zgodaj zjutraj, ko stari prijatelj pogleda stran, ko te zagleda. Ne veš, ali te je videl. Tolažiš se, da te ni. Drugače si ne znaš razlagati, zakaj je gladko pogledal stran. Te ni prepoznal? Si mu preprosto odveč? Sicer pa: o čem bi lahko govorila ob osmih zjutraj, na Čopovi; o skrbeh, avtomobilih, avtobusih, ki so prepočasni, o tem, kako je bilo včasih, pa ni več?

Časi, ko sta bila lahko tiho in ni bilo zadrege, so minili. Vmes se je nakopičilo veliko neracionalnega in racionalnega, toliko tega, da ne moreš več gledati naravnost. Mnogi so se že ukrivili od gledanja dol, še posebej tisti, ki so odkrili, da je tudi njih doletela vest, čeprav je nimajo. Ja, *pizda je karakterna osobina*, je dejal Dragan Nikolić v nekem filmu o virusu, ki najprej pobije revne. In pizde se skrivajo, kot se znajo. In kdo bo odgovarjal za vse to? To pa je vprašanje, ki res nima nobenega smisla, dokler se ne pogledamo. In vidimo ves tisti nič, ki smo ga skrivali pred sabo vsa ta leta, v mestu, ki je idealno za skrivalnice. Po drugi strani pa je bil to vedno čar tega mesta; ta vzvišena ignoranca brez temeljev. Ja, nobenih temeljev, samo zgradbe, ki štrlijo gor, v nebo, ki nas noče. Med žalostinko in veselico je vertikala, ki gre strumno gor in se ne zmeni za nas.

Jutri bo osmi marec, spet, in jaz bom spet soočen z lastno žalostinko, ker nisem nikdar imel daril, pravih daril za praznik žensk. Včasih mi je celo zmanjkalo denarja za darila, a to je seveda kaj slab izgovor; kdo pa še potrebuje denar za darila; domiseln je treba biti, kreativen, ali kako se že reče temu danes, in predvsem je treba imeti nekoga rad, zelo rad, tako, da boli, dokler ne spusti. *Ne vem, kolk je ura, ne vem, kaj govoriš. Ne vem, kdo je umru, ne vem, kdo je umru, nočem vedet, kaj govoriš. Novo flašo in sonce v očeh imam, dost denarja in sonce v očeh imam. Novo flašo in sonce v očeh imam, dost denarja in sonce v očeh imam.* In ko enkrat zmanjka, žrebata, kdo bo šel z letalom, za katerega sta našparala. Žal le za eno karto. Ker treba je šparat, da je darilo vedno tu, dokler ne zmanjka, in gre lahko stran samo eden, o, to pa je veselica v žalostinki.

Če nisem imel daril, potemtakem tudi ljubezni nisem imel; če drži, da je darilo vedno plod ljubezni. Nekateri jih podarjajo tako zlahka, še vedo ne, kdaj in kje so jih kupili; nekateri so uspešni na vseh področjih, moja področja so neuspela, neznana, kot obrazi turistov, ki gredo za nekim veseljem, samo njim znanim, ločenim od mesta, tega mesta, ki je bilo vedno tako vzvišeno mrtvo; če si ga hotel oživiti, si moral prekleto garati, v sebi, globoko,

in se obenem spraševati, zakaj ti je tega treba. In to spraševanje te je utrudilo, da si potem nehal in se pridružil večini, tisti veseli večini, in se z njo združil v eno veliko gmoto pretvarjanja. A boli? Prav nič? Samo tako naprej, saj enkrat bo že konec, če boš znal pravilno ustreliti: če pa boš zgrešil, boš plačal kazen, ker si streljal z neprijavljenim orožjem. O, kakšna parodija življenja, ki ti ne pusti umreti, dokler obstaja strah pred kaznijo. Če ti uspe, bo kdo drug plačeval namesto tebe in ti ne boš vedel; to je najbolj pomembno. Nekateri znajo, drugi se pretvarjajo, da so veseli, čeprav so že od nekdaj v kurcu.

Jutri je praznik in vrti se komad, prava pankžalostinka: *Jest sm u kurcu, jest sm u kurcu, kaj delaš ti, ne vem, kaj delaš ti, ne vem, kaj delaš ti, ne vem. Všeč mi je tvoj vonj, všeč mi je tvoj vonj, všeč mi je tvoj vonj, ljubim tvoj nasmeh, ljubim tvoj nasmeh, ljubim tvoj nasmeh, ti, jest, ti, jest, u pičku mater, nikol ne veš, kdo.* Tako je pela Alenka Marsenič - Marsa pred skoraj štiridesetimi leti. Namenoma poudarjam, pred koliko leti, ker se ni nič spremenilo; v bistvu skoraj nič: samo bolj veseli smo, ko se pretvarjamo, da smo nekdo drug, in bolj na lahko vstopamo v druge in gremo iz njih, brez posledic, mislimo, *o ja, sve je lako kad si mlad*, ko pa se znajdeš štirideset let kasneje pred tem istim dejstvom, ki je samo dejstvo, brez olepšave, brez mladostnega odklona, ti ne pomaga nobena žalostinka, ampak res nobena. Tudi do veselja ti ni, ne do svojega ne do veselja drugih, ker bistvo je, da se ne soočaš s svojim lastnim življenjem in plešeš do konca. Ja, *ker konca ni, ker žura ni blo nikol*, napiše pisec besedil Jani Sever v nekem drugem komadu skupine Čao pičke in potem še naprej, do dna, *nikol, nikol ne bomo znorel, nikol ne bomo znorel*, in ta refren poje kot back vokal, da podpre Marso.

Vseh teh štirideset let sem bil prepričan, da je vsa ta besedila napisala Marsa; še na kraj pameti mi ni padlo, da bi jih lahko napisal moški, bobnar v tem istem bendu; to so bili teksti, ki jih je živel in pela ženska; to je darilo, pravo darilo za osmi marec, pesem, ki jo lahko poješ, kot da je tvoja, vsak dan v letu, ne zgolj za praznik, ko pojejo vsi in si ti tiho, ker se ne moreš več pretvarjati. *Včasih je praznik. In ti si zastava, ki ji dol visi.* Tudi ta pesem je bila napisana danes, čeprav bi bila lahko tudi takrat, v kakšni kleti študentskega naselja, v kateri je bila posneta edina kaseta skupine Čao pičke.

Ne vem, ali je avtor *Žalostink* slišal *Pesem B*, pa čeprav je ni, mu je ni treba poslušati, ker je bil tam in to nosi v sebi; njegova drama je resnična, kot tisti krik na koncu te žalostinke, ki v zadnjih taktih zdivia do krika: *u pičku mater, nikol ne veš, kdo.* Ker je res: nikoli ne veš, kdo. In tu je tudi kanček tiste ljubezni, ki je brezpogojna in zato obsojena na rablja, lepega rablja, ki se sprehaja gor in dol po *Žalostinkah* kot v tistem verzu: bližina je najbolj zanesljiv prepad, ljubezen, brezpogojna in usodna do nerazpoznavnosti; *všeč mi je tvoj vonj ...* ker dokler je vonj, smo živi v tej ljubezni, ko vonj izgine, smo njeni sužnji, plagiatorji lastne usode, imitatorji izgubljenega principa, za katerim ne smeš jokati, ker so ti ukradli robce, ja, tako preprosto je proti koncu in samo dejstva štejejo, denar za robčke in krompir, ki je vedno dober, čeprav si ga že tolikokrat jedel. Samo da imaš s čim in s kom in če se ne ubiješ prej, ker te je tako sram pred samim sabo. Ampak tudi zato obstaja recept, prepevajo Čao pičke: *Lahko mi*

kupiš življenje, denarja ne dobiš nazaj. Kakšna prihodnost, vse najlepše in najboljše in najpametnejše. Pomeniš mi vse, ampak mogla bi umret. Lahko mi kupiš življenje, denarja ne dobiš nazaj.

Ali pa mlad moški. Nobenega benda. Nobene pevke. Samo moški. Nag mlad moški v novih škornjih. Nag mlad moški, ki nima več kam ... ki pač ne more živeti svojega življenja! Tako! Tako se dopolnjujeta dva časovna okvira, dve depresiji, ki se nikdar nista mogli pretvarjati, da sta srečni, in sta zato leteli v svojih žalostinkah, ki je bila edina možna ljubezen. Ampak kakšna je kazen, če ne ustreliš dovolj precizno. To je vprašanje, ki nam ostane v poduk, ko se bomo še kdaj upali. Ker ni razloga za tveganje, kajne? Toliko lahko izgubiš, pa še tega ne veš, kaj je to, kar boš izgubil. Ampak če si ta fant ne bi upal tega napisati, ne bi mi imeli tega žalostnega izraza na obrazu, ki blede v ogledalu, ko gre mimo nekdo tretji.

Včasih sem vesel kot v kakšni žalostinki, Jernej. Tako nekako bi lahko v nekaj besed združil tvojo izjemno dramo, ki me pelje za roko skozi neke ulice, v katerih že dolgo nisem bil. Tudi s pisanjem poezije je pogosto tako, da jo pišeš tam, kjer jo je nekdo drug nehal pisati; nadaljuješ pot prvega pesnika, ki bo okužil vse, tako kot si me okužil ti s svojimi izjemnimi tripi in izpiti življenja, ki se ga vsaj za nekaj časa spet splača živeti. *Narode, to je sve za večeras*, je ponavadi rekel Džoni na koncu svojega koncerta in se ni več vrnil na oder, ker je dal v tistih dveh urah vse od sebe. No, jaz bom dodal še nekaj, ker plešem tudi, ko je vsega konec, kot eden tvojih dramskih likov, dodal bom še malo Azre: *Jednog dana saznat ćeš za sve učinjene gadosti, ne prepuštaj se melanholiji, idi dalje, kad me više ne bude i kad dođu po mene, ne prepuštaj se melanholiji, nananana nananana, neko uvijek noću nastrada, aha. Kao da se ništa nije dogodilo, hvala bogu, krivi su oni drugi, strah od smrti, loše sjećanje.*